

Тетяна Кочубей

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ ОГЛЯД ЖИТТЄВОГО І ТВОРЧОГО ШЛЯХУ І. ГАЛЯТОВСЬКОГО

Іоаникій Галятовський – представник української плеяди науковців другої половини XVII ст., богослов, просвітитель, викладач, ректор і вихованець Києво-Могилянської колегії. Народився близько 1620 року на Волині. Був учнем професора Лазаря Барановича, який за високі здібності до наук залишив І. Галятовського викладачем у колегіумі. З 1657 року – за клопотанням Лазаря Барановича та за підтримки київського полковника Василя Федоровича Дворецького – він призначений ректором колегії. Перебуваючи на посаді ректора, І. Галятовський зробив багато для процвітання колегії: сприяв її благоустрою, побудував нові приміщення, відкрив класи риторики, у яких сам викладав гомілетуку, теорію новомодного красномовства не латинською, а рідною мовою, що було рідкісним винятком у той час. Викладання дисциплін І. Галятовський прагнув підняти до рівня вищих навчальних закладів Західної Європи. З 1664 року І. Галятовський мандрує Україною, Білорусією, де збирає матеріал для своїх книг, вивчає життя народу. Про діяльність І. Галятовського у 1665-1669 роках майже нічого невідомо. У 1665 році колегія була розорена, а ректорство І. Галятовського фактично припинилося. З 1669 року і до останніх днів свого життя (1688 р.) І. Галятовський був ігуменом, а пізніше – архімандритом Єлецького монастиря в Чернігові. Помер він 12 січня 1688 р. в Чернігові, де прожив останні роки свого життя.

Творчий доробок І. Галятовського включає праці: «Ключ розуміння» (1659, 1660, 1663, 1665), «Наука коротка, або спосіб складання казань» (доповнення до видання «Ключа розуміння» 1660 та 1665 рр.), «Небо нове з новими зірками» (1665, 1666), «Месія Правдивий» (1668, 1669, 1672), «Розмова Білоцерківська» (1676), «Скарб похвали» (1676), «Скарбниця необхідна» (1676), «Старий костюл» (1678), «Лебідь» (1679), «Алфавіт еретиків» (1681), «Фундамент (Основи)» (1683), «Гріхи розмаїті» (1685), «Софія мудрість» (1686), «Боги поганські» (1686), «Душі померлих людей» (1687), «Коран» (1687), «Стара західна церква» (доповнення до твору «Розмова Білоцерківська, рік і місце видання невідомі»).

Аналізуючи твори, варто зазначити, що з точки зору людинознавчих наук (богослів'я, філософія, педагогіка) творчий доробок Іоаникія Галятовського багатоаспектний. Для вивчення педагогічного доробку його спадку, визначення внеску у розвиток педагогічної думки України є досить багато праць – часом глибоких і солідних, а часом суперечливих, поверхових. Більшість публікацій про життя і діяльність, а також аналіз спадку І. Галятовського торкаються проблем богослів'я, риторики, філософії та філології. На жаль, дослідженню педагогічних проблем його творчості присвячено досить мало наукових розвідок. Серед них варто відзначити дисертаційне дослідження Г.А. Панчук (2005), присвячене науково-

педагогічним проблемам спадщини вченого. Основний акцент у цій праці відведено внеску вченого у розвиток риторичної науки.

У пропонованій статті ми ставимо за *мету* на основі історіографічного пошуку подати найголовніші праці, що стосуються життя і діяльності І. Галятовського. Перелік названих публікацій у подальшому дав нам змогу повніше зрозуміти та висвітлити його педагогічну концепцію.

1. Сопиков Н. Опытъ российской библиографии. – СПб., 1813. – Ч. 1. – С. 80, 128.
2. Амвросий. История Российской иерархии. – М., 1815. – Ч. 6. – С. 495.
3. [Евгений Болховитинов]. Словарь исторический о бывших в России писателях духовного чина. – СПб., 1818. – Т. 1. – С. 241; 1827. – Т. 2. – С. 230.
4. Калайдович К., Строев П. Обстоятельное описание славянорусских рукописей, хранящихся в Москве в библиотеке графа Ф.А. Толстого. – М., 1825. – С. 492.
5. Описание русских и словенских рукописей Румянцевского музеума, составленное Александром Востоковым. – СПб., 1842. – С. 555.
6. Памятники, изданные Временной комиссией для разбора древних актов. – К., 1845. – Т. 2. – С. 34-87.
7. Летопись событий в Юго-западной России в XVII веке / Сост. Самоил Величко, бывший канцелярист войска Запорожского, 1720. – К., 1851. – Т. 2. – С. 42-76.
8. Выписка из статьи «Лазар Баранович, архимандрит Черниговский Новгородсиверский (Из журнала «Министерство народного Просвещения». – 1852. – № 4, № 8). – Ф. 204. – № 62. – 8 од. зб.
9. Беседа белоцерковская (Rozmowa białocerkiewska) ректора Киево-Могилянської коллегії Іоаннікія Галятовського / Изд. В. Аскоченский. – К., 1857.
10. Филарет [Гумилевский]. Обзор русской духовной литературы. – СПб., 1859. – С. 286.
11. Коратаевъ И. Хронологическая роспись славянских книгъ, напечатанных кирилловскими буквами, 1491-1730. – СПб., 1861. – С. 121.
12. Пекарский П. Наука и литература в России при Петре Великом. – СПб., 1862. – Т. 2. – № 16.
13. Акты, относящиеся к истории Южно-Западной России, собранные и изданные Археографическою Коммисиею. – СПб., 1865. – Т. 2. – С. 134-145.
14. Письма преосвященного Лазаря Барановича. – Чернигов, 1865. – С. 52.
15. Петров Н.И. Из истории гомилетики в старой киевской академии // Труды Киевской Духовной Академии. – К.: Тип. Киево-Печерской Лавры, 1866. – Т. 1. – С. 86-124.
16. Терновский Ф. Южнорусское проповедничество XVI и XVII века по латино-польскому образу. – К., 1869. – 123 с.
17. Очеркъ словяно-русской библиографии. – М., 1871. – С. 111.
18. Костомаров Н. Русская история в жизнеописаниях ее главнейших

- деятелей. – СПб., 1874. – Отд. 2. – С. 356-379.
19. Петров Н.И. Описание рукописей Церковно-археологического музея при Киевской духовной академии. – К., 1875-1879. – Вып. I-III.
  20. Описание рукописей церковно-археологического музея при Киевской духовной академии / Сост. Н. Петров. – К., 1877. – Вып. 2. – С. 522.
  21. Письмо архимандрита Иоанникия Голятовского к думному дворянину Артемону Матвееву с просьбою о покровительстве и о пособии Елецкому монастырю в Чернигове, а также о присылке 100 р., на напечатанье польско-латинского Месияши (1671, янв., 1) // Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России. – К., 1877. – Т. 9. – С. 333-335.
  22. Письмо к царю Елецкого Успенского монастыря архимандрита Иоанникия Голятовского о поднесении царю отпечатанной книги под заглавием «Мессия правдивый», с просьбой о пособии монастырю (1672, июля 4) // Акты, относящиеся к истории Южной и Западной России. – 1879. – Т. 11. – С. 5-9.
  23. Лилеев М.И. Описание рукописей, хранящихся в библиотеке Черниговской духовной семинарии. – СПб., 1880.
  24. Голицын Н.С. Почаевская Успенская Лавра въ концѣ іюля 1855 года // Киевская старина. – 1882. – № 4-6. – С. 365-382.
  25. Поѣздка в Бѣлую Церковь // Киевская старина. – 1882. – № 4-6. – С. 249.
  26. Строев П.М. Библиографический словарь. – СПб., 1882. – С. 305-306.
  27. Шляпкин И.А. Библиологический словарь. – СПб., 1882. – С. 132.
  28. По поводу 50-лѣтнего юбилея Почаевской лавры // Киевская старина. – 1883. – № 9-12. – С. 682.
  29. Житецкий П. Очерк литературной истории малорусского наречия в XVII-XVIII вв. – К., 1884. – 85 с.
  30. Онтикевич И. Русская библиотека. – Львов, 1884. – Т. 3. – С. 150.
  31. Сумцов Н.Ф. Иоанникий Галятовский (К истории южнорусской литературы XVII века). – К., 1884. – 85 с.
  32. Сумцовъ Н.Ф. Іоаникій Галятовскій (Къ історіі южно-русской литературы XVII вѣка) // Киевская старина, 1884. – Кн. 1. – С. 1-20; Кн. 2. – С. 183-204; Кн. 3. – С. 370-390; Кн. 4. – С. 565-588.
  33. Филарет (Гумилевский) Обзор русской духовной литературы. – СПб., 1884. – С. 204.
  34. Петров Н. К истории южнорусской литературы XVII ст.: Рецензия на работу Н.Ф. Сумцова // Министерство народного просвещения. – 1885. – Ч. 238. – С. 320.
  35. Сумцов Н. К истории южнорусской литературы XVII столетия. Лазарь Баранович. – Х., 1885. – Вып. 1. – С. 1-183.
  36. Шляпкин И.А. О полемике между московскими и малорусскими учеными // Министерство народного просвещения. – 1885. – Ч. 212. – № 10. – С. 210-252.
  37. Сумцов Н.Ф. Очерки истории южнорусских апокрифических сказаний и песен. – К., 1888. – С. 57, 159.

38. Житецкий П. Очерки литературной Истории малорусского наречия в XVII и XVIII вв. – К., 1889. – Ч. 1. – С. 162.
39. Мирон [И. Франко]. К объяснению одной колядки // Киевская старина. – 1889. – № 1. – С. 231-233.
40. Шляпкин И.А. Св. Дмитрий Ростовский и его время. – СПб., 1891. – С. 6.
41. Петров Н.И. Описание рукописных собраний, находящихся в городе Киеве. – М., 1891-1904. – Вып. I-III.
42. Антоний, епископ выборский. Гомилетика Иоанна Галятовского в связи с характеристикой южнорусской схоластической проповеди: Проб. лекция, чит. в присутствии профессоров и студентов Казанской духовной академии, 14 октября 1870 г. // Антоний, епископ выборский. Из истории христианской проповеди: Очерки и исследования. – СПб., 1892. – С. 413-439.
43. Лебединцев П. По поводу 900-летия черниговской архиерейской кафедры. Древние монастыри в Чернигове. Черниговский Элецкий Успенский монастырь // Киевская старина. – 1892. – Кн. 10. – С. 7.
44. Марковский М. Антоний Радивиловский, южнорусский проповедник XVII в. – К., 1894. – С. 53.
45. Певницкий В.Ф. Иоаникій Галятовский // Киевская Духовная Академия. Труды: Ч. 9-10. – 1894; Ч. 1. – 1895. – С. 45-98.
46. Петров Н.И. Киевская академия во второй половине XVIII века. – К., 1895. – С. 139.
47. Петухов Е.Ф. Очерки из литературной истории синодика. – СПб., 1895. – С. 208.
48. Эйнгорн В.О. Речи, произнесенные Ионникием Галятовским в Москве в 1670 г. // Чтения в Императорском Обществе Истории и древностей Российских при Московском Университете. – М., 1895. – Кн. 4. – С. 9-13.
49. Сумцов Н. О влиянии малорусской схоластической литературы XVII в. на великорусскую раскольническую литературу XVIII века. – К., 1896.
50. Сумцов Н.Ф. Иоанникій Галятовский // Сборник Харьковского историко-филологического общества. – 1896. – Т. 8. – С. 64-92.
51. Сумцов Н.Ф. К библиографии старинных малорусских религиозных сказаний. – К., 1896. – С. 306-313.
52. Эйнгорн В.О. О приезде Иоанникия Галятовского в Москву в 1670 году // Чтения в Императорском Обществе Истории и древностей Российских при Московском Университете. – М., 1898. – Кн. 2 (протоколы). – С. 257-298.
53. Голубев С. Отзыв о сочинении В.О. Эйнгорна «Очерки из истории Малороссии в XVII в.» // Сношения малороссийского духовенства с московским правительством в царствование Алексея Михайловича. – М., 1899.
54. Эйнгорн В.О. Очерки из истории Малороссии XVII в. // Сношения малороссийского духовенства с московским правительством в царствование Алексея Михайловича. – М., 1899. – С. 168, 195-198.
55. Estreicher K. Bibliografia polska: Tom XVII: Stólecie XV-XVIII. – Krakow,

1899. – S. 11-15.
56. Добровольський П.М. Чернігівський Елецький Успенський першокласний монастир: Историческое описание. – Чернігів, 1900. – 206 с.
  57. Франко І.Я. Карпатська література XVII-XVIII ст. // Записки наукового товариства імені Т.Г. Шевченка. – 1900. – Т. 37. – С. 15.
  58. Вишневський Д.К. Описание рукописных собраний находящихся в г. Смоленське, вып. 1. (Рукописи на латинском языке Смоленской семинарской библиотеки). – Смоленск, 1901.
  59. Голубев С.П. Киевская Академия в конце XVII и начале XVIII в. // Труды Киевской духовной академии. – 1901. – Кн. II. – 348 с.
  60. Рецензия проф. С.П. Голубева. Отдельные описи из «Отчета о XLII присуждении наград графа Уварова». – СПб., 1902. – С. 46-47.
  61. Соболевский А. Библиографические редкости: Чтения в Историческом обществе Нестора летописца. – 1902. – Кн. 16. – Вып. 4. – С. 53-54.
  62. Вишневский Д. Киевская академия в первой половине XVIII столетия. – К., 1903. – С. 265-267.
  63. Ефимов А. Чернігівський Елецький монастир Успенія Пресвятыя Богородицы со времени основания и до наших дней (1060-1903). Святыни и достопримечательности обители. – Чернігів, 1903. – 56 с.
  64. Петров Н.И. Описание рукописных собраний, находящихся в городе Киеве. – М., 1904. – Вып. 3. – С. 54-55.
  65. Соболевский А. Библиографические редкости: Чтения в Историческом обществе Нестора летописца. – 1904. – Кн. 18 (Вып. 2). – С. 11-12.
  66. Титов Ф. Иоанникий Галятовский // Православная богословская энциклопедия. – Пч., 1905. – Т. 6. – С. 748-750.
  67. Сумцов Н.Ф. О литературных нравах южнорусских писателей XVII ст. // Известия Императорской Академии наук. – СПб, 1906. – Т. XI: Кн. 2. – С. 42-64.
  68. Шевченко С. К истории «Великого зеркала» в юго-западной Руси: «Великое зеркало» и сочинения Иоанникия Галятовского // Русский филологический вестник. – Варшава, 1909. – № 2. – С. 110-130.
  69. Возняк М. [Рецензія] // Записки наук. товариства Т. Шевченка. – 1910. – Т. 95. – С. 219-220.
  70. Огиенко И.И. Издания «Ключа Разумѣнія» Иоанникия Галятовского, южно-русского проповедника XVII в. // Русский филологический вестник. – 1910. – Т. LXIII. – № 2. – С. 263-307.
  71. Описание рукописей, хранящихся в Архиве Святейшего правительствующего Синода. – 1910. – Т. 2: Вып. 2. – С. 607.
  72. Франко І. Нарис історії українсько-руської літератури до 1890. – Львів, 1910. – 675 с.
  73. Чепіга Я.Ф. Моральне внушіння в справі виховання // Світло. – 1910. – № 2. – 56 с.
  74. Титов Ф. Рецензія на: Огіенко Іван. Издания «Ключа Разумения» Иоанникия Галятовского // Руський филологический вестник. – 1911. – Т. 63. – Кн. 4. – С. 615-616.

75. Огієнко І.І. Видання «Неба Нового» Іоаннікія Галятовського: Из истории старопечатных книг. – К., 1912. – 69 с.
76. Огієнко І.І. Отраженіє в літературі «Неба Нового» Іоаннікія Галятовського, южно-русского проповедника XVII-го века // Филологические записки. – Воронеж, 1912. – С. 12-18.
77. Огієнко І.І. «Небо Новое» Іоаннікія Галятовського в московских библиотеках: Отчет об экскурсии семинария русской филологии в Москву // Університетскія Известія. – К., 1912.
78. Огієнко І.І. «Небо Новое» Іоаннікія Галятовського и «Звезда Пресветлая»: Отчет об экскурсии семинария русской филологии в Москву // Університетскія Известія. – К., 1912. – С. 45-68.
79. Огієнко І.І. Отчет об экскурсии Семинария Русской Филологии в Москву: «Мессія Правдивый» Іоаннікія Галятовського в московских библиотеках // Університетскія Известія. – К., 1912. – С. 164-189.
80. Перетц В.Н. Отчет об экскурсии семинария русской филологии в С.-Петербург. – Университетские известия. – 1912. – № 7. – С. 37-38.
81. Петров Н.И. Очерки изъ истории украинской литературы XVII и XVIII веков. – К., 1912. – 158 с.
82. Огієнко І.І. Видання «Неба Нового» Іоаннікія Галятовського: Из истории старопечатных книг. – К., 1913. – 68 с.
83. Огієнко І.І. Проповеди Іоаннікія Галятовскаго, южно-русского проповедника XVII-го века. – Х.: Печатное дело, 1913. – 32 с.
84. Перетц В.Н. Отчет об экскурсии семинария русской филологии в С.-Петербург, 23 февраля – 3 марта 1913 года. – К., 1913. – С. 12.
85. Сумцов Н.Ф. Обзор содержания проповедей Иоанникия Галятовского. – Х.: Тип. «Печатное дело», 1913. – 14 с.
86. Огієнко І.І. Видання «Ключа Разуменія» Іоаннікія Галятовського, южно-русского проповедника XVII в. // Русский филологический вестник. – 1914. – Т. 51. – С. 539-550.
87. Огієнко І.І. Легендарно-апокрифический элемент в «Небе Новом» Іоаннікія Галятовського, южно-русского проповедника XVII века: Чтенія в историческом об-ве Нестора-летописца. – 1914. – Кн. 24, Вып. 1. – С. 41-98.
88. Огієнко І.І. Научныя знанія в «Ключе Разумения» Іоаннікія Галятовського, южно-русского проповедника XVII в. – К., 1914. – 86 с.
89. Огієнко І.І. Отголоски современности и местные черты в «Ключе Разумения» Иоанникия Галятовского, южно-русского проповедника XVII-го века: Из филологического семинара проф. Б.Н. Перетца. – Варшава: В тип. Варшавского учебного округа, 1914. – 12 с.
90. Попов П.Н. Библиографические заметки о «Грѣхах rozmaityх...» Иоанникия Галятовского и замечания на доклад об этом произведении на практических занятиях у С.И. Маслова в Киевском Университете 15 ноября 1914 г., Ф. 285, Автограф, карандашом, 1914. – 4°. – 4 л.
91. Харлампович К.В. Малороссийское влияния на великорусскую церковную жизнь. – Казань, 1914. – Т. 1. – С. 426.

92. Поповъ П.Н. «Грѣхи розмаитіи» Иоанникия Галятовского [статья] с редакции 1915 г. Автограф с исправлениями, дописками С.И. Маслова. – Ф. 285. – № 270. – 172+1 л.
93. Поповъ П.Н. «Грѣхи розмаитіи», малоизвестное сочинение Иоанникия Галятовского. – Ф. 285. – К.: Лито-Типография М.Т. Мейландера, 1915. – 118 л.
94. Лебедев А. Рукописи Церковно-археологического музея при Киевской духовной академии. – Саратов, 1916. – Т. 1.
95. Иванов И., студент церковно-практического отделения. Южнорусская схоластическая проповедь (Рукопис роботи зберігається у відділі рукописів ЦНБ АН України, шифр: Дис. КДА 603).
96. Костомаров М.І. Історія України в життєписах визначних її діячів. – Львів, 1918. – 624 с.
97. Попов П.М. До питання про джерела «Неба Нового» Галятовського: Тези та доповідь в комісію давнього українського письменства 9 жовтня 1922 р. Ф. 285, Автограф, 1922. – 5 та 32 арк.
98. Попов П.М. Замітки до історії українського письменства XVII-XVIII вв. – К., 1923. – 241 с.
99. Попов П.М. Замітки до історії українського письменства XVII-XVIII вв. // Записки історико-філологічного відділу ВУАН. – К., 1924. – Кн. 4: Вип. 1-3. – С. 245-290.
100. Титов Ф. Стара вища освіта на Україні. – К., 1924. – 292 с.
101. Тітов Хв. Матеріяли для історії книжної справи на Україні в XVI-XVIII вв.: Всезбірка передмов до українських стародруків. – К., 1924. – 546 с.
102. Чепіга Я.Ф. Моральне внушіння в справі виховання. – К.: Час, 1924. – 115 с.
103. Маслов С. До історії видання «Ключа разумения» Іоаникія Галятовського, 1659. – К., 1925. – С. 6-10.
104. Перетц В.Н. Исследования и материалы по истории старинной украинской литературы XVI-XVIII в. – СПб., 1926. – 124 с.
105. Маслов С.І. Етюди з історії стародруків, IX-X. – К., 1927. – С. 17-24.
106. Попов П.М. Деякі відгуки «Неба Нового» І. Галятовського в народній літературі і гравюрі: Доповідь в Комісії давнього українського письменства УАН 28 січня 1928 р., Ф. 285, Автограф, олівцем, F°. – 10 арк.
107. Фетисов І. Збірник легенд Агамія Критянина... в українському та московському письменствах та народній словесності // Записки історико-філологічного відділу ВУАН. – К., 1928. – Кн. 19; 1929. – Кн. 23.
108. Попов П.М. [Замітки, виписки, порівняльні таблиці для роботи над джерелами твору І. Галятовського «Небо Новое»], Ф. 285, Автограф, 1929, F°, 4°, 8°. – 173 арк.
109. Попов П.Н. Галятовский Иоанникий «Небо Новое...»: Текст с комментариями подготовленный П.Н. Поповым к печати, Ф. 285, 1929, 4°. – 318 лл+2.

110. Сімович В. Спроби перекладів Святого Письма у творах І. Галятовського // Записки наукового товариства ім. Т. Шевченка. – К., 1930. – Т. 99. – 60 с.
111. Маслов С.І. Визначення дублетів в ділянці старожилив. – К., 1936.
112. Огієнко І.І. Наука про рідномовні обов'язки. – Жовква, 1936. – 72 с.
113. Исторический очерк и обзор фондов рукописного отдела Библиотеки Академии наук. Вып. I.: XVIII в. – М., 1956. – С. 116, 420.
114. Каменева Т.Н. Черниговская типография, ее деятельность и издания. – М., 1959. – Т. 3. – С. 266.
115. Мочульський М. Рецензія на: Сумцов М.Ф. Обзор содержания проповедей Іоаннікія Галятовського (Харьков, 1913) // Український науковий збірник: Вип. 2. – 1959. – Т. 1. – 341 с.
116. Попов П.М. Албанія в російській та українській літературах XV-XX ст. – К., 1959. – С. 199-208.
117. Сумцов Н.Ф. Іоаннікія Галятовський // Матеріали до вивчення історії української літератури: В 5-ти т. – К., 1959. – Т. 1: Давня українська література. – С. 347-350.
118. Бібліографічний словник / Уклав Л.С. Махновець. – К., 1960. – Т. 1. – С. 280.
119. Микитась В. Український письменник полеміки Михайло Андрелла. – Ужгород, 1960. – С. 49.
120. Литературное наследие молдавского народа / И.К. Вартичан, И.С. Василенко, Ф.Д. Левит, К.Ф. Попович. – Кишинев, 1962. – С. 9.
121. Чепіга І.П. «Skarb rochwały» – маловідомий твір І. Галятовського польською мовою // Питання історії та культури слов'ян. – К.: Видавництво Київського університету, 1963. – Ч. 2. – С. 49-55.
122. Чепіга І.П. Творчество Іоаннікія Галятовского, украинского писателя второй половины XVII в.: Автореф. дис. ... канд. филолог. наук / ГГУ им. Т.Г. Шевченка. – Ф. 285. – К., 1965. – 12 с.
123. Митюров Б.Н. Развитие педагогической мысли на Украине в XVI-XVII в. – К.: Радянська школа, 1968. – 211 с.
124. Чепіга І.П. Антикатолицькі трактати Іоаннікія Галятовського: До питання про полемічно-публіцистичну літературу XVII – початку XVIII ст. // Радянське літературознавство, 1968. – № 9. – С. 26-34.
125. Witkowski. Język utworow Joanniejsza Galatowskiego na języku pismienietwa ukrainskiego XVII wieku. – Krakow, 1969.
126. Хижняк З.І. Києво-Могилянська Академія. – К., 1970. – 171 с.
127. Запаско Я.П. Мистецтво книги на Україні в XVI-XVIII ст. – Львів: Видво Львівського університету, 1971. – 246 с.
128. Плечкайтис Р.М. Українські філософські рукописи XVII-XVIII ст. у Литві // Філософська думка. – 1971. – № 1. – С. 110-116.
129. Нічик В. До питання про схоластичність філософських курсів у Києво-Могилянській академії // Від Вишенського до Сковороди. – К., 1972. – С. 58.
130. Нічик В.М. Внесок діячів Києво-Могилянської академії в єднання

- духовних культур російського, українського й білоруського народів // Філософська думка. – 1974. – № 5. – С. 67-80.
131. Біда К. Іоанікій Галятовський і його «Ключь Разумїня»: Пам'ятки української літературної мови XVII-го ст. – Рим: Видавництво Українського католицького університету ім. Св. Климента Папи, Греко-католицька Богословська Академія, 1975. – Т. 1. – 526 с.
  132. Запаско Я., Ісаєвич Я. Пам'ятки книжного мистецтва: Каталог стародруків, виданий на Україні. – Львів, 1981. – Кн. 1 (1574-1700). – С. 94.
  133. Стратий Я. и др. Описание курсов философии и риторики профессоров Киево-Могилянской академии / Я. Ратий, В. Литвинов, В. Андрушко. – К., 1982.
  134. Кречотень В.І. Оповідання Антонія Радивиловського. – К.: Наукова думка, 1983. – 96 с.
  135. Маслюк В.П. Латиномовні поетики і риторики XVII – першої половини XVIII ст. та їх роль у розвитку теорії літератури на Україні. – К.: Наукова думка, 1983. – 236 с.
  136. Огієнко І.І. Історія українського друкарства: Історично-бібліографічний огляд українського друкарства XV-XVIII вв. – 2-ге вид. – Вінніпег, 1983. – 418 с.
  137. Іоанікій Галятовський. Ключ розуміння / Підгот. до видання І.П. Чепіга. – К.: Наукова думка, 1985. – 445 с.
  138. Памятники этической мысли на Украине XVII-XVIII в. – К.: Наукова думка, 1987. – 100 с.
  139. Українська література XVIII ст.: синкретична писемність. Поезія. Драматургія. Белетристика // Упоряд., прим. і вступ В.І. Кречотень. – К.: Наукова думка, 1987. – 608 с.
  140. Антология педагогической мысли Украинской ССР / Сост. Н.П. Калениченко. – М.: Педагогика, 1988. – 640 с.
  141. Українська літературна енциклопедія: В 5 т. / Редкол.: І.О. Дзевєрін (відповід. ред.) та ін. – К.: Голов. Ред. УРЕ ім. М.П. Бажана, 1988. – Т. 1: А-Г. – С. 383-384.
  142. Чепіга І.П. Глосування як форма лексикографічної роботи в творах Іоаннікія Галятовського // Роль Києво-Могилянської Академії в культурному єднанні слов'янських народів: Збірник наукових праць. – К.: Наукова думка, 1988. – С. 14-28.
  143. Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Я.М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні XVI – поч. XVII ст. – К.: Наукова думка, 1990. – 382 с.
  144. Кашуба М. Гуманістичні та реформаційні ідеї в Україні другої половини XVII ст. // Європейське Відродження та українська література XIV – XVIII ст. – К.: Наукова думка, 1993. – С. 57-74.
  145. Макаров А. Людина бароко // Сучасність. – 1993. – № 7-8.
  146. Огієнко І.І. Українська церква. – К.: Україна. – 1993. – 284 с.
  147. Возняк М.С. Історія української літератури. У двох книгах: Навч. вид. – 2-ге вид., випр. – Львів: Світ, 1994. Кн. друга. – С. 10, 138-139, 296-297.

148. Микитась В. Давньоукраїнські студенти і професори. – К.: Абрис., 1994. – 288 с.
149. Розвиток ідеї виховуючого навчання в історії педагогічної думки та в практиці України: Навч. посіб. / За ред. С.Т. Золотухіної. – Х.: Вид-во ХДПУ, 1994. – 108 с.
150. Українська культура: історія і сучасність: Навчальний посібник / За ред. Черепанової С.О. – Львів: Світ, 1994. – С. 58-88.
151. Чижевський Д. Історія української літератури. – Нью-Йорк, 1994. – 480 с.
152. Кальві Л. Нотатки на полях манускрипту з бібліотеки Мачіана «Ключ розуміння» Іоаннікія Галятовського (італ. мовою) // Україна XVII ст., між Заходом та Сходом Європи: Матеріали 1-го україно-італійського симпозиуму, 13-16 вересня 1994. – К. – Венеція, 1996. – С. 363-388.
153. Чижевський Д. Історія української літератури. – Нью-Йорк, 1996. – 460 с.
154. Огородник І.В., Русин М.Ю. Українська філософія в іменах: Навчальний посібник / За ред. М.Ф. Тарасенка. – К.: Либідь, 1997. – 328 с.
155. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. – К.: Либідь, 1998. – С. 44.
156. Проблема людини в українській філософії XVI – XVIII ст. / Відп. ред. М.В. Кашуба. – Львів: Логос, 1998. – 239 с.
157. Алексієвець Л.М. Києво-Могилянська академія у суспільному житті України і зарубіжних країн (XVII-XVIII ст.). – Тернопіль: Збруч, 1999. – 263 с.
158. Огородник І.В., Огородник В.В. Історія філософської думки в Україні: Курс лекцій: Навчальний посібник. – К.: Вища шк.: Т-во «Знання», КОО, 1999. – С. 222-224.
159. Огородник І.В. Філософська думка східних слов'ян: Бібліографічний словник. – К., 1999. – 571 с.
160. Черниговский Елецкий Свято-Успенский женский монастырь. – К., 1999. – 88 с.
161. Києво-Могилянська академія в іменах, XVII – XVIII ст.: Енцикл. вид. / Упор. З.І. Хижняк. За ред. В.С. Брюховецького. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2001. – 736 с.
162. Руш С. Вияви концепції християнства у творах Іоаннікія Галятовського. Івано-Франківська Теологічна Академія, 2001. – 191 с.
163. Сірополко С. Історія освіти в Україні. Український Вільний Університет (м. Мюнхен, Німеччина). – К.: Наукова думка, 2001. – 912 с.
164. Бондар Н.С. Внесок Івана Вишенського та Іоаннікія Галятовського в історію вітчизняної школи і педагогічної думки України // Збірник наукових праць: Спеціальний випуск «До витоків становлення української педагогічної науки» / В.Г. Кузь (гол. ред.) та інші. – К.: Науковий світ, 2002. – С. 172-174.
165. Зелінська О.Ю. Педагогічна лексика української мови XVI – XVIII ст.: Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01 / Уманський державний педагогічний

університет. – Умань, 2002. – 208 с.

166. Філософський енциклопедичний словник. – К.: Абрис, 2002. – С. 104-105.
167. Хижняк З.І. Редактори Києво-Могилянської Академії 1615-1817. – К.: Вид. дім «КМ Академія», 2002. – 634 с.
168. Соломаха І. Співвідношення правди та істини у житті людини за трактуванням Іоанікія Галятовського // Сіверянський літопис. – 2003. – №5-6 (53-54). – С. 143-149.
169. Мащенко С. Барокова філософія Іоанікія Галятовського // Сіверянський літопис. – 2004. – № 2-3. – С. 66-74.
170. Панчук Г.А. Науково-педагогічна спадщина Іоанікія Галятовського (бл. 1620 – 1689 рр.): Дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 / Хмельницький національний університет. – Хмельницький, 2004. – 189 с.
171. Кочубей Т.Д. Педагогічна спрямованість творів Іоанікія Галятовського // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. Випуск 40. – Херсон: Видавництво ХДУ, 2005. – С. 217-225.
172. Кочубей Т.Д. Іоанікія Галятовський: життєвий і творчий шлях // Збірник наукових праць Інституту проблем виховання. – К., 2005. – С. 350-356.
173. Шевчук Валерій. Муза Роксоланська: Українська література XVI – XVIII століть: У 2 кн. Книга друга: Розвинене барокко. – К.: Либідь, 2005. – 728 с.
174. Кочубей Т.Д. Педагогічна концепція Іоанікія Галятовського // Рідна школа. – 2006. – № 9 (вересень). – С. 63-65.
175. Кочубей Т.Д. Педагогічна концепція Іоанікія Галятовського: духовно-моральний вимір // Педагогіка і психологія. – 2006. – № 3. – С. 95-104.

Бібліографічний огляд життєвого і творчого шляху Іоанікія Галятовського дозволяє зробити наступні висновки:

Аналіз наукових джерел свідчить про те, що твори І. Галятовського користувалися широкою популярністю не тільки в Україні, але й Білорусі та Росії і мали велике практичне значення.

Історіографічний пошук показав, що найбільш широко досліджувалися пам'ятки Іоанікія Галятовського до 1917 року. Ці дослідження в основному торкалися його літературної, полемічної та богословської діяльності, бібліографічних аспектів та історії стародруків, впливу малоросійської схоластичної літератури, представником якої був І. Галятовський, на великоруську розкольніцьку літературу, аналізу його проповідей, використанню наукових знань в процесі проповідування. У цей період праць спеціально приурочених педагогічній діяльності І. Галятовського практично немає. Проте є публікації в яких розкриваються аспекти його педагогічної діяльності в Київській колегії (М. Сумцов, М. Костомаров), проблеми моральних внушінь в справі виховання (Я. Чепіга).

Період з 1918 р. по 1941 р. характеризується нечисельними дослідженнями його літературної діяльності, розвитку книжної справи. Це розвідки в основному П.М. Попова, Хв. Тітова, С.І. Маслова, В. Перетца, І. Фетисова, В. Сімовича. Небагато досліджень припадає і на період,

починаючи з 1945 р. по 1991 р. Йому притаманні публікації бібліографічного характеру, про літературний аспект діяльності богослова, історію розвитку друкарства, розвиток етичної думки в творчості І. Галятовського, опису курсів філософії та риторики викладачів Київської колегії, де чільне місце відводиться Галятовському як автору першого підручника з гомілетики. Заслуговують на увагу праці присвячені гуманістичним ідеям (М. Кашуба, В. Нічик, В. Литвинов, Я. Стратій), окремим аспектам розвитку педагогічної думки в творчості І. Галятовського (Б. Митюров, Н. Калініченко).

Публікації періоду з 1991 р. по 2006 р. розкривають педагогічну діяльність І. Галятовського як ректора Києво-Могилянської академії (З. Хижняк), концепцію християнства у творчості вченого (С. Руш), гуманістичні ідеї у творчому доробку богослова (А. Макаров, С. Мащенко, І. Соломаха), а також дослідження, що торкаються вивчення педагогічної лексики вченого (О. Васильєв, О. Зелінська), науково-педагогічного спадку І. Галятовського (Г. Панчук), проблеми людини у його творчості (М. Кашуба), педагогічної думки (Л. Бондар, Т. Кочубей), літературної діяльності. У цей період знаходимо багато перевидань дореволюційних досліджень спадку І. Галятовського (С. Сірополко, І. Огієнко, Д. Чижевський, М. Костомаров, ін.).